MAA-AINESTAKSAN PERUSTELUT

YLEISPERUSTELUT

Maa-aineslain 23 §:n ja rakentamislain 79 §:n nojalla luvan hakija tai toimenpiteen suorittaja on velvollinen suorittamaan maa-ainesten ottamislupahakemuksen ja ottamissuunnitelman tarkastamisesta sekä ottamistoiminnan valvonnasta ja muista viranomaistehtävistä kunnalle maksun, jonka perusteet määrätään kunnan hyväksymässä taksassa.

Maksu voidaan määrätä perittäväksi ennen sen toimenpiteen (viranomaistehtävän) suorittamistakin, johon maksu kohdistuu. Jos toimenpide (viranomaistehtävä) jää suorittamatta, maksu on siltä osin hakemuksesta palautettava.

ERITYISPERUSTELUT

1 § Yleistä

Maa-ainesten ottamissuunnitelman tarkastamisesta ja ottamistoiminnan valvonnasta sekä muista viranomaistehtävistä perittävät maksut perustuvat maa-aineslain 23 §:ään, jonka lisäksi soveltuvin osin noudatetaan mitä rakentamislain 79 §:ssä säädetään. Soveltaen rakennusvalvontaviranomaisen taksalle annettua suositusta, tulisi maa-ainesvalvonnan toimintamenot kattaa kokonaan ottotoiminnan valvomisesta perittävillä maksuilla.

2 § Tarkastusmaksu

2.1 Maa-ainestaksan 2 §:ssä määrätään ottamissuunnitelman tarkastamisesta perittävästä maksusta. Maksun määräytymisperusteena on suunnitelmakohtainen kiinteä maksu ja ottamisalueen pinta-alaan perustuva maksu sekä lisäksi hakemuksessa otettavaksi esitetyn maa-ainesten kokonaismäärän tilavuuden mukaan määräytyvä maksu. Maksulle on määrätty kuitenkin vähimmäistaso. Ottamisalueella tarkoitetaan aluetta, jolla maa-ainesten ottaminen ja ottamiseen liittyvät muut järjestelyt, kuten pintamaiden ja sivukivien käsittely ja jälkihoitotoimet, tapahtuvat.

2.2 Maa-aineslupahakemus ja samaa hanketta koskeva ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupahakemus käsitellään yhdessä maa-aineslain 4 a §:n ja ympäristönsuojelulain 47 a §:n mukaisesti. Yhteiskäsittely sujuvoittaa asian käsittelyä ja mahdollistaa alemman käsittelymaksun perimisen samaa hanketta koskevasta ympäristöluvasta. Jos lupahakemukset käsitellään erikseen, peritään niistä molempien lupien taksan mukaiset maksut.

2.3 Ottamissuunnitelman muutoksesta siltä osin kuin se koskee voimassa olevan ottamisluvan mukaista aluetta ja ylittää aikaisemmassa luvassa otettavaksi myönnetyn maa-ainesmäärän, maksun määräytymisperusteena on muutoksesta perittävä kiinteä maksu ja aikaisemman luvan ylittävän maa-ainesmäärän tilavuuden mukaan määräytyvä lisämaksu. Maksulle on määrätty kuitenkin vähimmäistaso. Mikäli aikaisemman luvan mukainen ottamisalue ylitetään, tulee hakemus käsitellä uutena lupana ja tarkastusmaksu määräytyy 2.1 kohdan mukaan.

Luvan voimassaoloaikana voi lupaviranomainen antaa päätöksellään suostumuksen poiketa vähäisesti lupapäätöksessä hyväksytystä ottamissuunnitelmasta tai annetuista

lupamääräyksistä.

Suostumuksen edellytyksenä on, että poikkeaminen ja sen laatu, ottaen huomioon lupaharkintaa koskevat säännökset ja määräykset, ei merkitse luvan olennaista muuttamista eikä vaikutusta asianomaisen asemaan tai luonnonolosuhteisiin (MAL 16 §). Suostumuksesta perittävän maksun määräytymisperusteena on poikkeamisesta perittävä kiinteä maksu.

Jos lupa on myönnetty kymmentä vuotta lyhyemmäksi ajaksi ja lupa-ajan päättyessä osa myönnetyn luvan maa-aineksista on vielä ottamatta, voidaan lupa-aikaa jatkaa niin, että kokonaisajaksi tulee enintään kymmenen vuotta (MAL 10 §). Tällöin peritään 50 % maa-aineslupahakemuksen käsittelyn ja ottamissuunnitelman tarkastamisen maksusta. Määräaikaa jatkettaessa voidaan lupamääräyksiä muuttaa tai antaa uusia lupamääräyksiä.

2.4 Laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan vähäisen hankkeen, josta ei tarvitse laatia erillistä ottamissuunnitelmaa (MAL 5 §), tarkastusmaksu määräytyy kiinteän perusmaksun mukaan. Hakemus liitteineen ja ottamisalueen sijaintitietoineen voidaan katsoa muodostavan sellaisen yksinkertaisen suunnitelman, jonka tarkastamisesta voidaan maksu periä.

2.5 Tarkastusmaksun määräytymisen perusteena olevalle maa-ainesten ottamisalueen pinta-alalle voidaan määrätä hehtaariperusteinen raja tai rajoja, joiden ylittävältä osalta maksuperusteen määräytymiseen lasketaan mukaan vain tietty %-osuus. Raja-arvona on käytetty 50 hehtaaria, jonka ylittävältä osalta on otettu huomioon 50 %.

2.6 Tarkastusmaksun määräytymisen perusteena olevalle maa-ainesten tilavuudelle voidaan määrätä kuutioperusteinen raja tai rajoja, joiden ylittävältä osalta maksuperusteen määräytymiseen lasketaan mukaan vain tietty %-osuus. Raja-arvona on käytetty 500 000 m³, jonka ylittävältä osalta on otettu huomioon 50 % ja 2 000 000 m³, jonka ylittävältä osalta on otettu huomioon 25 %.

2.7 Mikäli lupahakemus hylätään tai jätetään tutkimatta, tulee kunnan määritellä taksassa, mikä %-osuus taksan mukaisesta maksusta peritään. Hakijaa tulisi etukäteen informoida luvan saannin edellytyksistä ja selvät kielteiset tapaukset pyrkiä palauttamaan, jotta hakija välttyisi turhilta tarkastusmaksuilta. Samoin tulisi pyrkiä etukäteen neuvotella ja muuttaa hakemusta siten, että hakemuksesta tulee realistinen, sillä maksuperusteena käytetään hakemuksessa otettavaksi esitettyä maa-ainesmäärän tilavuutta. Periaate on sama, jos hakemus hylätään oikeusprosessin kautta. Kuitenkin peritään vähimmäismaksu molemmissa tapauksissa.

2.8 Tarkastusmaksu palautetaan kokonaan, mikäli lupahakemus peruutetaan ennen kuin viranomainen on ryhtynyt olennaisiin toimenpiteisiin sen tarkistamiseksi. Lausunto- ja kuulemismenettely lupahakemuksen johdosta katsotaan olennaiseksi toimenpiteeksi. Mikäli lupahakemus peruutetaan kesken valmistelutyön, peritään valmistelutyötä vastaava osuus tarkastusmaksusta.

2.9 Mikäli lupa peruutetaan tai lupamääräyksiä muutetaan MAL:n 16 § 1 mom. 2 kohdan (ennalta arvaamattomat vaikutukset) perusteella, lupaviranomainen voi palauttaa luvanhaltijalle peritystä tarkastusmaksusta ottamatta jäävän maa-ainesmäärän kuutioperusteisesti määräytyneen maksun osuuden. Tosiasiallisia perusteita maksun

palautukselle ei ole. Kyseessä onkin lähinnä kohtuullisuusharkinta. Mikäli lupaviranomainen ryhtyy vastaaviin toimenpiteisiin MAL:n 16 § 1 mom. 1 tai 3 kohtien (lupamääräysten rikkominen, lupahakemuksessa virheellisiä tietoja) perusteella, ei tarkastusmaksua palauteta. Luvan peruuttamisen käsittelystä näissä tapauksissa peritään 500 euron maksu.

2.10 Mikäli luvansaaja luopuu maa-ainesten ottamisesta, aloittamatta sitä tai luvan voimassa ollessa, ei perittyä tarkastusmaksua palauteta.

2.11 Luvanhakijan on suoritettava ottamissuunnitelman tarkastusmaksu, kun päätös on tehty. Mikäli maksua ei suoriteta määräajassa, erääntyneelle maksulle on suoritettava korkoa siten kuin korkolaissa (633/1982) säädetään.

3 § Valvontamaksu

3.1 Maa-ainestaksan 3 §:ssä määrätään ottamistoiminnan valvonnasta perittävistä maksuista. Maksun määräytymisperusteena on otettavaksi sallitun maa-ainesten kokonaismäärän tilavuus ja ottamisalueen pinta-ala. Vähäisiä ottamismääriä varten on syytä määritellä vähimmäismaksu, jotta maksu kattaa aiheutuvat valvontakustannukset.

Valvontamaksun määräytymisen perusteena olevalle maa-ainesten tilavuudelle voidaan määrätä kuutioperusteinen raja tai rajoja, joiden ylittävältä osalta maksuperusteen määräytymiseen lasketaan mukaan vain tietty %-osuus. Raja-arvona on käytetty 50 000 m³, jonka ylittävältä osalta on otettu huomioon 50 % ja 500 000 m³, jonka ylittävältä osalta on otettu huomioon 25 %.

Mikäli lupa on voimassa vain osan vuotta, peritään kyseiseltä vuodelta vain sitä vastaava osuus otettavaksi sallitun maa-ainesten kokonaismäärän mukaisesta valvontamaksusta.

3.2 Luvanhakijan on pääsääntöisesti suoritettava vuotuinen valvontamaksu ennakkoon ennen ottamistoimintaan ryhtymistään. Tämä koskee lähinnä ensimmäistä luvan myöntämisen jälkeistä maksua, jonka jälkeen vuotuinen valvontamaksu suoritetaan kunnan määräämänä ajankohtana kerran vuodessa ennakkoon. Valvontamaksujen perimisen keskittämisellä tiettyyn ajankohtaan helpotetaan maksujen perimiseen ja seurantaan liittyvää työtä.

Edellä sanotusta poiketen kunta voi erityisestä syystä hakemuksesta päättää, että valvontamaksu peritään jälkikäteen. Tämä tulee kysymykseen esimerkiksi, kun maa-ainesten ottajana on kunta, kuntayhtymä tai valtion viranomainen tai laitos. Tällöin luvanhaltijan on kuitenkin aina ilmoitettava ennen ottamistoimintaan ryhtymistään valvontaviranomaiselle ottamisen alkamisajankohta, kesto ja arvio otettavasta vuotuisesta maa-ainesmäärästä kunnan valvontatoimien tarpeen ja laajuuden selvittämiseksi.

3.3 Maa-ainesten ottamistoiminnan valvonta on jatkuvaa toimintaa ja mikäli luvanhaltija haluaa alennetun vuotuisen valvontamaksun, hänen tulee kirjallisesti ilmoittaa valvontaviranomaiselle, ettei maa-aineksia ko. vuonna oteta. Mikäli ilmoitusta ei ole tehty, valvontamaksu peritään riippumatta siitä, otetaanko maa-aineksia tai ei.

Ilmoitus siitä, ettei maa-aineksia oteta, tulee tehdä myös tapauksissa, joissa valvontamaksu erityissyistä peritään jälkikäteen, jotta vältytään turhilta valvontatoimenpiteiltä.

3.4 Luvansaaja voi vapautua luvan voimassaoloajan jäljellä olevien vuosien valvontamaksusta, mikäli hän on täyttänyt lupaan liittyvien määräysten mukaiset maisemointi-, jälkihoito- ja siistimis- ym. velvoitteet. Vapautuksen edellytyksenä on, että asiasta ilmoitetaan kirjallisesti valvontaviranomaiselle. Ottamisalueella tulee pitää lopputarkastus (MAA 7 §), jossa todetaan, ovatko lupamääräysten mukaiset toimenpiteet tulleet asianmukaisesti tehdyiksi.

Maa-aineslain 4 a §:ssä ja ympäristönsuojelulain 47 a §:ssä tarkoitetun yhteisluvan valvonnasta peritään ympäristöluvan valvontamaksu toiminnan ympäristönsuojelulain mukaisen taksan mukaisesti, mikäli maksulle on vielä olemassa ympäristönsuojeluviranomaisen taksan mukaiset perusteet.

Maa-aineslain 16 §:ssä säädetään, että lupaviranomainen voi muuttaa tämän lain nojalla antamiaan lupamääräyksiä tai peruuttaa luvan, mikäli lupamääräyksiä on jatkuvasti tai muutoin törkeästi rikottu. Mikäli lupa peruutetaan, ei valvontamaksuja peritä luvan peruutuksen jälkeisiltä vuosilta. Lupaan liittyvät maisemointi-, jälkihoito- ja siistimis- ym. velvoitteet tulee luvanhaltijan tällöinkin suorittaa. Näiden velvoitteiden loppuunsaattamisen valvonnasta aiheutuneet kustannukset kuitenkin peritään.

3.5 Ottoalueen vaiheittainen maisemointi on suositeltavaa maa-ainesten ottotoiminnasta aiheutuvien ympäristövaikutusten vähentämiseksi. Hyväksyttävästi suoritettu maisemointi mahdollistaa valvontamaksun alentamisen. Päätökset valvontamaksun alentamisesta tehdään kerran vuodessa siten, että alennettu maksu huomioidaan seuraavan vuoden alusta lukien. Tällä menettelyllä kannustetaan luvansaajaa aloittamaan ottamisalueiden jälkihoito jo ottamisen aikana.

3.6 Lupapäätöksessä ilmoitettu maa-ainesten vuotuinen ottamismäärä, jota käytetään valvontatarpeen arvioimiseen, on ohjeellinen ja lupapäätöksen mukainen otettava maa-ainesten kokonaismäärä on sitova. Mikäli luvanhaltija/ottaja ottaa maa-ainesten kokonaismäärän lyhyemmässä ajassa kuin ottamisluvan mukainen voimassaoloaika edellyttää, hän joutuu ylittämään vuotuisen ohjeellisen ottamismäärän. Ylityksestä luvanhaltijan/ottajan on ennen ylittävää ottamista ilmoitettava kirjallisesti valvontaviranomaiselle. Tällainen nopeutettu maa-ainesten ottaminen yleensä edellyttää myös tehostettua valvontaa, jotta mahdollisia maa-aineslain 16 §:n mukaisia ennalta arvaamattomia haitallisia vaikutuksia ympäristöön, asutukseen tai luonnonolosuhteisiin voitaisiin vähentää.

3.7 Taksa lähtee siitä, että maa-ainesten ottamisen valvonta on melko suurpiirteistä ja silmämääräistä. Milloin on syytä epäillä, että lupamääräyksiä on rikottu tai muusta syystä esim. ottamistoiminnan laajuuden vuoksi tai kun silmämääräinen arviointi ei ole riittävä, joudutaan suorittamaan suuritöisiä erityistoimenpiteitä kuten tarkistusmittauksia tai vaaituksia, voidaan ko. toimenpiteistä kunnalle aiheutuneet kustannukset periä täysimääräisinä. Tällaiset erityistoimenpiteet ilmoitetaan lupapäätöksessä siltä osin kuin ne ovat lupavaiheessa ennakoitavissa.

Ottamisen valvonta saattaa useinkin edellyttää ylimääräisiä tarkastuksia tavanomaiseen valvontaan verrattuna. Näistä tarkastuksista peritään taksan mukainen maksu.

Luvan myöntämisen jälkeen valvontatoimenpiteenä tehtävä tarkkailusuunnitelman käsittely ja hyväksyminen edellyttää lisätyötä lupakäsittelyn yhteydessä tehtävään

tarkkailusuunnitelman käsittelyyn ja hyväksyntään verrattuna. Tarkkailusuunnitelman käsittelystä ja hyväksymisestä valvontatoimenpiteenä peritään taksan mukainen maksu.

3.8 Valvontatoimenpiteet kohdistuvat luvanvaraiseen maa-ainesten ottamiseen. Tavanomainen kotitarvekäyttö jää valvontatoimenpiteiden ulkopuolelle eikä siitä myöskään peritä valvontamaksua. Poikkeuksen muodostaa lainvastainen kotitarveotto, josta peritään maksu tätä taksaa noudattaen soveltuvin osin.

4 § Kuuleminen

Maa-aineslain 13 §:n mukaan maa-aineslupaa koskeva hakemus on annettava tiedoksi julkisella kuulutuksella sekä varattava ottamisalueen sisältävään kiinteistöön rajoittuvien kiinteistöjen ja muiden alueiden omistajille ja haltijoille tilaisuus tulla kuulluiksi.

Jos hakemuksessa tarkoitetulla hankkeella voi olla huomattavaa vaikutusta laajalla alueella tai lukuisten henkilöiden oloihin, hakemuksesta on lisäksi ilmoitettava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Kuulemisesta ja ilmoituksista aiheutuneet kulut kuuluvat luvan hakijan maksettaviksi.

5 § Vakuudet

Vakuuden suuruus määräytyy toiminnan laatu, laajuus ja vakuudella katettavien toimenpiteiden vaativuus huomioiden siten, että vakuuden määrä on määritelty erikseen soranottoalueille ja kallioalueille toimenpiteiden vaativuuden mukaan luokiteltuna perustasolle, vaativalle tasolle ja erittäin vaativalle tasolle.

Mikäli maa-ainesten ottamisalueen jälkihoito suoritetaan vaiheittaisesti, voidaan lupaviranomaisen päätöksellä vakuuden määrää alentaa samassa suhteessa kuin alueen jälkihoito on hyväksytysti toteutettu. Tällä menettelyllä kannustetaan luvansaajaa aloittamaan ottamisalueiden jälkihoito jo ottamisen aikana.

Maa-aineslain 21 §:n mukaan lupaviranomainen voi ainesten ottamista koskevassa päätöksessä tai antaa luvan ainesten ottamiseen ennen kuin lupaa koskeva päätös on saanut lainvoiman, jos luvansaaja asettaa hyväksyttävän vakuuden niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa. Tämän vakuuden hyväksymisestä voidaan taksan mukaan periä maksu. Lupa voidaan samoin edellytyksin antaa myös valitusajan kuluessa tai 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä hakemuksesta. Tällöin hakemuksesta on kuultava valvontaviranomaisia ja lupapäätökseen muutosta hakeneita. Päätöksen antamiseen sovelletaan MAL 19 §:ää.

Lupaviranomainen voi vaatia, että ennen ainesten ottamista hakijan on annettava hyväksyttävä vakuus maa-aineslain 11 §:n nojalla määrättyjen toimenpiteiden suorittamisesta. Tämän vakuuden hyväksymisestä voidaan periä maksu samoin kuin vakuuden mahdollisesta myöhemmästä muuttamisesta tai vaihtamisesta sekä vakuuden vapauttamisesta toiminnan päätyttyä.

Jos lupaan perustuva oikeus maa-ainesten ottamiseen siirretään toiselle maa-aineslain 13 a §:n nojalla, lupaviranomainen voi määrätä, että uusi luvan haltija asettaa ennen

ainesten ottamista 12 §:ssä tarkoitetun vakuuden. Vakuuden tarkastamisesta peritään taksan mukainen maksu.

Lupamääräyksissä tulee pääsääntöisesti edellyttää, että jälkihoito-, siistimis- ja muut määrätyt toimenpiteet tulee suorittaa luvan voimassaoloaikana. Vakuuden tulee olla voimassa riittävän kauan yli luvan voimassaoloajan, jotta lupamääräysten mukaiset maisemointi-, jälkihoito- ja siistimis- sekä istutusvelvoitteet ehditään suorittaa ja esim. mahdollisten istutusten kasvuun lähtö todeta. Sopivaksi vakuuden voimassaoloajaksi suositellaan 1-1,5 vuotta yli lupa-ajan.

6 § Pakkokeinopäätökset

Maa-aineslain 14 §:ssä säädetään valvontaviranomaisen tehtävistä. Valvontaviranomaisen on velvoitettava lainsäännöksiä tai sen nojalla annettuja määräyksiä rikkoneen tai laiminlyöneen noudattamaan säännöksiä ja määräyksiä, poistamaan tai muuttamaan tehdyn työn vaikutukset taikka palauttamaan vallinnut olotila ja täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla tai sillä uhalla, että tekemättä jätetty suoritetaan laiminlyöjän kustannuksella.

Maa-aineslain 15 §:ssä säädetyin perustein valvontaviranomaisella tai sen määräämällä viranhaltijalla on oikeus keskeyttää ottaminen.

Toimenpiteen keskeyttämisestä ja pakkotoimenpiteisiin ryhtymisestä voidaan taksan mukaan periä maksu.

7 § Luvan velvoitteista vapauttaminen (MAL 13 a §)

Jos lupaan perustuva oikeus maa-ainesten ottamiseen on maa-aineslain 13 a §:n mukaisesti siirretty toiselle ja hakemuksesta luvanhaltija vapautetaan lupaan liittyvistä velvoitteista sekä hyväksytään hänen tilalleen toinen, peritään velvoitteista vapautetulta taksan mukainen maksu. Samalla tulee harkittavaksi vakuuden antaminen uuden luvanhaltijan osalta, jolloin häneltä peritään 5 §:n mukainen maksu, mikäli vakuus vaaditaan.

8 § Maksuperusteita

8.1 Otetavan maa-aineksen tilavuutena pidetään maksuja määrättäessä maa-aineksen luonnonvaraista tilavuutta (kiintokuutiometrimäärää).

8.2 Maksuperusteet ovat yhtäläiset kaikille maa-aineslain mukaan luvanvaraisille maa-aineksille. Tällä on pyritty saamaan maksujen määräytyminen yksinkertaiseksi.

8.3 Luvattomasta tai luvanvastaisen toimenpiteen käsittely on usein erittäin työlästä. Tästä syystä on tarkastus- tai valvontatehtävistä, jotka johtuvat luvattomasta tai luvanvastaisesta toimenpiteestä taikka siitä, että toimenpiteen suorittaja on muutoin laiminlyönyt hänelle kuuluvat velvollisuutensa, perittävät maksu voitava periä korotettuna. Näin katetaan viranomaiselle aiheutuvat ylimääräiset kulut.

Mikäli maksua ei suoriteta määräajassa, erääntyneelle maksulle on suoritettava korkoa korkolain mukaan.

8.4 Taksan mukaisiin maksuihin sisältyy kunnan asiakirjojen lunastuksesta määräämä maksu eikä siitä siten peritä erillistä maksua.

8.5 Taksa kattaa keskimääräisen hankkeen aiheuttamat kustannukset. Maksua voidaan korottaa tai laskea etukäteen päätettyjen vaihtelurajojen sisällä, mikäli hanke olennaisesti poikkeaa keskimääräisestä hankkeen tasosta. Taksan maksusta poikkeaminen on aina seurausta tapauskohtaisesta kokonaisharkinnasta. Sellaisia vaativia hankkeita, joissa taksan mukaisen maksun korotus voi tulla kyseeseen, ovat esimerkiksi maisemallisesti merkittäville alueille sijoittuvat hankkeet tai hakkeet, joiden vaikutukset ovat poikkeuksellisen laajoja. Toisaalta esimerkiksi hankkeet, joiden sijoittuminen on ratkaistu asema- tai yleiskaavassa, voivat vaatia keskimääräistä pienemmän työmäärän.

8.6 Tarkastus- ja valvontamaksun suuruus määräytyy maksun määräämishetkellä voimassa olevan taksan mukaan.

Lupahakemuksen käsittelystä ja valvonnasta perittävien maksujen tulisi kattaa ottamissuunnitelmien tarkastamisesta ja ottamistoiminnan valvonnasta aiheutuvat kustannukset.

8.7 Palautus suoritetaan maksun määräämishetkellä voimassa olleen taksan mukaan.